

2. Лысенко Е.Н. Проявление устойчивости реакций кардиореспираторной системы у квалифицированных спортсменов в условиях достижения максимального уровня потребления O₂ / Лысенко Е.Н. // Спортивная медицина. – 2008, №1. – С.42-47.
3. Методика создания двигательного стереотипа на дистанционных скоростях у высококвалифицированных гребцов на байдарках и каноэ / [Самуйленко В.Е., Гатилова Г.Д., Еременко (Спичак) Н.П., Сологуб Л.Н.] // Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка; гол. ред. Носко М.О. – Чернігів: ЧНПУ. –2013. - Вип. 112. Т. 4 – С. 221-225.
4. Мищенко В.С. Функциональные возможности спортсменов / В.С. Мищенко. - К. Здоровье, 1990.- 200 с.
5. Никоноров Н. А. Использование массы тела для повышения эффективности движений в гребле на байдарках / Н. А. Никоноров // Научн. конф. «Проблемы биомеханики спорта» – Каменец-Подольский, 1981. – С. 52–53.
6. Boulatova M.M. Methodological basis of formation and realization the functional reserves of elite athletes energy systems / Boulatova M.M. // 2-nd Congress of the ECSS. - Copenhagen, 1997.-P.950 – 951.
7. Tomasz Tomiak. Fast Kinetics and Sensitivity of Cardio respiratory Responses in Athletes of Different Sport Events / Tomasz Tomiak, Elena Lysenko, Mariusz Zasada // Research Yearbook. Studies in Physical Education and Sport. – 2005, Vol. 11. – P.25-29.
8. V Issurin. Block Periodization Breakthrough in sport Training / V Issurin, Ultimate Athlete concepts. Michigan USA, 2008.- 209 с.
9. Wadley G. The relationship between repeated sprint ability and the aerobic and anaerobic energy systems / Wadley G, Le Rossignol PF. // J Sci Med Sports. –1998. –V.1. –P.100-110.
10. <http://www.polar.fi>

Жигадло Г.Б.

Миколаївський національний університет ім.. В.О. Сухомлинського

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНИХ
ІГОР У ПЕДАГОГІЧНІЙ
ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ**

У даній статті розглядаються особливості методичної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури для проведення занять із спортивних ігор.

Ключові слова: професійна підготовка, навчальна дисципліна, навчальний план, спортивні ігри.

Жигадло Геннадий Биславович. *Учебно-методическое обеспечение профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры к организации спортивных игр у педагогической теории и практике. В данной статье рассматриваются особенности методической подготовки будущих учителей физической культуры для проведения занятий по спортивным играм.*

Ключевые слова: профессиональная подготовка, учебная дисциплина, учебный план, спортивные игры.

Annotation. *Zhygadlo Gennady Bislavovych. Educational-methodical provision of training future teachers of physical culture in the organization of sports in educational theory and practice. The article deals with the peculiarities of methodic education of future physical training teachers in promoting sports games.*

Key words: training, discipline, curriculum, sports.

Метою статті є роль навчально-методичного забезпечення у підготовці майбутніх учителів фізичного виховання до організації спортивних ігор у педагогічній теорії та практиці.

Постановка проблеми. Традиційна система організації професійної підготовки у вищому навчальному закладі більшою мірою передбачає змістовну, спрямовану, практичну роботу студентів, яка поєднується з іншими видами роботи, активізується і реалізується в контексті конкретної навчальної дисципліни, в основному має такі складові, як: робота з текстами лекцій, додаткова інформація, написання доповідей, рефератів та наукових робіт, участь у роботі конференцій, семінарів, безпосередня підготовка до заліків та іспитів” [1, с. 112].

Зміст академічних занять, на думку Ю.Д. Желєзняка, становлять такі види навчальної діяльності студентів, як: вивчення (конспектування, реферування) літератури, розробка навчально-методичної документації вчителя фізичної культури, керівників закладів освіти, щоденників учнів та інших джерел інформації з організації навчально-виховного процесу (самостійний перегляд і аналіз уроків різними методами, ознайомлення із самостійними заняттями учнів фізичною культурою, вивчення режиму дня школяра, підготовки вчителя до уроку і т.д.) [2, с. 50].

Н.Ш. Фазлєєв розглядає різноманітні види діяльності майбутнього вчителя фізичної культури та спорту на семінарах (ігри, перехресні опитування, педагогічні диктанти, комп'ютерний контроль тощо), які поряд з використанням нової підсумкової форми позааудиторної самостійної роботи дають змогу інтенсифікувати процес навчання і скоротити “невиробничі витрати”, враховуючи специфіку аудиторії (вік, інтереси, культурний і освітній рівень), активізувати творчий потенціал студентів, підвищити їхній інтерес до предмета [3, с. 73].

Організація дослідження. Розглянемо більш детально зміст навчальних дисциплін навчального плану МНУ імені В.О. Сухомлинського, завдяки якому здійснюється професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в галузі знань “Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини” напряму підготовки 6.010201 “Фізичне виховання”. До цих навчальних дисциплін належать такі, як: “Футбол, міні-футбол та методика викладання”, “Спортивні ігри та методика їх викладання”, “Підвищення спортивної майстерності”, спецкурс “Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор”.

Навчальна дисципліна “Футбол, міні-футбол та методика його викладання” входить до нормативної частини циклу професійної та практичної підготовки. На її вивчення відведено 90 год. (3,0 кредиту), з них 8 год. лекцій, 40 год. практичних занять та 42 год. самостійної роботи. Підсумковий вид контролю – залік.

Метою дисципліни є сприяння вищій школі в підготовці інтелектуальних високоосвічених, здорових, гармонійно розвинутих, компетентних у обраній спеціальності фахівців з високою творчою і громадською позицією, готових до багаторічної високоефективної праці і захисту державних інтересів.

Завдання дисципліни “Футбол, міні-футбол та методика його викладання” передбачає вирішення наступних завдань:

- надання майбутнім спеціалістам знань, вмінь і навичок зі спостереження, аналізу;
- проведення занять з футболу, міні-футболу в учбовій і позакласній роботі з фізичного виховання у школі;
- оздоровчих таборів;
- навчити студентів використовувати гру в напрямку освітньої і виховної мети;
- формування у студентів потреби до зміцнення здоров'я і фізичного вдосконалення;
- фізичне та спортивне вдосконалення студентів;
- оволодіння технічними прийомами і тактичними діями у футболі;
- набуття необхідних знань, вмінь та навичок з основ теорії, методики, організації і проведення занять з футболу;
- уроків та спортивного тренування з футболу;

Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)

- вивчення правил змагань та методики суддівства з футболу.

Після вивчення навчальної дисципліни “Футбол, міні-футбол та методика його викладання” студент повинен знати:

1. Елементи техніки гри з м'ячем і без м'яча та послідовність їх навчання:

- аналіз техніки та методика навчання техніці пересувань футболіста на футбольному полі;

- аналіз техніки та методика навчання техніці ударам по м'ячу внутрішньою частиною стопи;

- аналіз техніки та методика навчання техніці зупинки м'яча;

- аналіз техніки та методика навчання техніці ведення м'яча;

- аналіз техніки та методика навчання фінтам у футболі;

- аналіз техніки та методика навчання техніці відбирання м'яча у суперника;

- аналіз техніки та методика навчання техніці укидання м'яча із-за бічної лінії;

- аналіз техніки та методика навчання техніці гри воротаря.

2. Тактика гри та методика навчання тактичним діям у футболі:

- тактичні системи гри у футболі;

- методика навчання тактичним діям гри у захисті і нападі;

- методика навчання індивідуальним тактичним діям в захисті і нападі;

- методика навчання груповим тактичним діям в захисті і нападі;

- методика навчання командним тактичним діям в захисті і нападі за тактичними системами гри: 1+4+4+1, 1+4+3+3, 1+3+5+2;

- методика навчання тактичним діям гри воротаря.

3. Правила гри у футболі та методика суддівства:

- обладнання та інвентар для гри у футбол;

- склад команди, заміна гравців;

- призначення та виконання кутового, вільного, та штрафного ударів;

- призначення та виконання 11-метрового штрафного удару;

- попередження, вилучення та дискваліфікація гравців;

- склад суддівської бригади та обов'язки її членів.

Уміти:

1. Зразково показати елементи техніки гри з м'ячем та без м'яча.

2. Показати графічно вивчені тактичні системи гри.

3. Виконати контрольні нормативи:

- удар по воротам на дальність;

- удар на точність;

- ведення м'яча;

- жонглювання з м'ячем.

У змісті навчальної дисципліни “Футбол, міні-футбол та методика його викладання” виокремлено два навчальних модулі: “Футбол з методикою викладання” та “Міні-футбол з методикою викладання” (табл.1).

Таблиця 1

Зміст навчальної дисципліни “Спортивні ігри та методика їх викладання”

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
л		п	інд	ср	
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1.					
Тема 1. Історія зародження та розвитку футболу в світі та в Україні.	2	2			
Тема 2. Техніка і тактика гри у футбол.	2	2			

Тема 3. Аналіз техніки та методика навчання гри в футбол	2		2		
Тема 4. Аналіз техніки та методика навчання удару по м'ячу серединою підйому, внутрішньою частиною підйому.	2		2		
Тема 5. Аналіз техніки та методика навчання удару по м'ячу зовнішньою частиною підйому, п'ятою, носком, коліном.	2		2		
Тема 6. Аналіз техніки та методика навчання удару по м'ячу	2		2		
Тема 7. Аналіз техніки та методика навчання зупинкам м'яча.	4		4		
Тема 8. Ведення м'яча.	2		2		
Тема 9. Аналіз техніки та методика навчання фінтам	2		2		
Тема 10. Аналіз техніки та методика гри воротаря.	2		2		
Тема 11. Аналіз техніки та методика навчання укидання м'яча з-за	2		2		
Тема 12. Вправи для гри воротаря.	4				4
Тема 13. Підготовчі вправи для навчання гравців виходам на вільні позиції	4				4
Тема 14. Вправи для навчання груповій атаці	5				5
Тема 15. Допоміжні вправи та ігри для навчання тактиці гри	4				4
Тема 16. Допоміжні ігри для розвитку периферійного зору та швидкості реакції	4				4
Разом за змістовим модулем 1.	45	4	20		21
Змістовий модуль 2					
Тема 1. Історія зародження та розвитку міні-футболу (футзалу).	2	2			
Тема 2. Техніка і тактика гри у міні-футбол.	2	2			
Тема 3. Аналіз техніки та методика навчання елементів техніки гри без м'яча у міні-футболі (футзалі).	2		2		
Тема 4. Аналіз техніки та методика навчання ударів по м'ячу ногою у міні-футболі (футзалі).	4		4		
Тема 5. Аналіз техніки та методика навчання удару внутрішньою та зовнішньою частиною підйому у міні-футболі (футзалі).	2		2		
Тема 6. Аналіз техніки та методика навчання ударів по м'ячу головою у міні-футболі (футзалі).	4		4		
Тема 7. Аналіз техніки та методика навчання зупинкам м'яча у міні-футболі (футзалі)	2		2		
Тема 8. Методика навчання ведення м'яча у міні-футболі (футзалі)	2		2		
Тема 9. Аналіз техніки та методика навчання фінтів у міні-футболі (футзалі)	2		2		
Тема 10. Характеристика та методика навчання техніки гри воротаря у міні-футболі (футзалі)	2		2		
Тема 11. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	3				3
Тема 12. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	3				3
Тема 13. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	2				2
Тема 14. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	3				3
Тема 15. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	2				2
Тема 16. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	3				3
Тема 17. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	2				2
Тема 18. Правила гри у міні-футболі (футзалі)	3				3
Разом за змістовим модулем 2	45	4	20		21
Усього годин	90	8	40		42

Навчальна дисципліна “Спортивні ігри та методика їх викладання” входить до складу нормативної частини циклу професійної та практичної підготовки. На її

Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)

вивчення відведено 180 год. (6 кредитів), з них 16 год. лекцій, 80 год. практичних занять та 84 год. самостійної роботи. Протягом навчання студенти у другому, четвертому семестрах складають залік, у шостому семестрі пишуть курсову роботу.

Мета навчальної дисципліни “Спортивні ігри та методика їх викладання” – дати знання основ теорії та методики викладання практичної дисципліни, яка є основою у фізичному вихованні школярів загальноосвітніх навчальних закладів, а також виробити у студентів уміння й навички аналізувати та продукувати практичні навички володіння спортивною грою.

Завдання навчальної дисципліни “ Спортивні ігри та методика їх викладання ”:

- надання майбутнім спеціалістам знань, вмінь і навичок зі спостереження, аналізу і проведення спортивних ігор в учбовій і позакласній роботі з фізичного виховання у школі і оздоровчих таборах;

- навчити студентів використовувати гру в напрямку освітньої і виховної мети;

- формування у студентів потреби до зміцнення здоров'я і фізичного вдосконалення;

- фізичне та спортивне вдосконалення студентів;

- оволодіння технічними прийомами і тактичними діями в спортивних іграх;

- набуття необхідних знань, навичок та вмінь з основ теорії, методики організації і проведення уроків та спортивного тренування зі спортивних ігор;

- вивчення правил змагань та методики суддівства зі спортивних ігор.

Знати:

- історію виникнення і розвитку спортивних ігор у світі та в Україні;

- аналіз і методику навчання техніки і тактики спортивних ігор;

- методику розвитку загальної і спеціальної фізичної підготовки;

- правила змагань;

- організацію та проведення змагань зі спортивних ігор;

- методику суддівства;

- єдину суддівську термінологію і жести.

Вміти:

- продемонструвати технічний прийом чи тактичну дію;

- навчити технічному прийому або тактичній дії;

- проводити змагання та судити двосторонні навчальні ігри;

- скласти документацію, що до проведення занять та організації змагань.

У змісті навчальної дисципліни “Спортивні ігри та методика їх викладання” виокремлено три навчальних модулі.

Для організації самостійної діяльності при вивченні навчальної дисципліни “Спортивні ігри та методика їх викладання” студентам запропоновано: роботу зі спеціальною літературою; відвідування спортивно-масових заходів та підготовку сценаріїв свят; пошук інформації щодо характеристики видів спортивно-масових заходів; вивчення документації, необхідної для проведення спортивно-масових заходів і спортивних свят; складання положення про проведення спортивно-масових заходів і спортивних свят; перегляд відеоматеріалів урочистих церемоній.

Оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни “Спортивні ігри та методика їх викладання” відбувається відповідно до кредитно-трансферної форми організації навчально-виховного процесу за рейтинговою шкалою. Студент може отримати 100 балів: за активність на практичних заняттях та виконання завдань викладача – 10 балів; за здачу контрольного нормативу – 20 балів; за виконання завдань самостійної роботи – 20 балів; за проведення уроку зі спортивних ігор – 10 балів; за написання двох модульних робіт, які включають у себе тестові завдання – 40 балів. Підсумкові семестрові оцінки виставляються в балах, оцінках за національною шкалою, оцінках за шкалою ECTS, які наведені у табл. 2.

Таблиця 2

**Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах
оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS**

Оцінка за шкалою CTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90-100	Відмінно	5/відм./зараховано
B	80-89	Добре	4/добре/зараховано
C	65-79		
D	55-64	Задовільно	3/задов./зараховано
E	50-54		
FX	35-49	Незадовільно	Не зараховано
F	1-34		

Навчальна дисципліна “Спортивні ігри та методика їх викладання” відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури та допомагає студентам оволодіти знаннями про структуру організації спортивно-масових заходів, набути практичних і організаторських умінь та навичок для проведення спортивно-масових заходів і спортивних свят.

Навчальна дисципліна “Підвищення спортивної майстерності” входить до варіативної частини (самостійного вибору навчального закладу) циклу професійної та практичної підготовки. На вивчення навчальної дисципліни “Підвищення спортивної майстерності” відведено 780 год. (26 кредитів), з них 780 год. практичних занять. Протягом навчання студенти у п'ятому та восьмому семестрах складають залік.

Мета навчальної дисципліни “Підвищення спортивної майстерності” є професійна підготовка студентів до практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в учбових закладах середньої освіти, тренера-викладача дитячо-юнацької спортивної школи, інструктора фізичної культури на підприємствах та установах.

Одне із провідних місць у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивних ігор у педагогічній теорії та практиці посідає спецкурс „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор”. Спецкурс „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” допомагає створити у студентів відповідну психолого-педагогічну, методичну та практичну підготовку до організації і проведення змагань з легкої атлетики та спортивних ігор.

На вивчення спецкурсу „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” відведено 45 год. (1,5 кредита), з них 24 год. практичних занять та 21 год. самостійної роботи. Підсумковий вид контролю – залік.

Метою спецкурсу „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” є сприяння вищій школі в підготовці інтелігентних, високоосвічених, здорових, гармонійно розвинутих, компетентних у обраній спеціальності фахівців з високою творчою і громадською позицією, готових до багаторічної високоєфективної праці і захисту державних інтересів.

Завдання спецкурсу:

- надання майбутнім спеціалістам знань, вмінь і навичок проведення змагань зі спортивних ігор;
- навчити студентів використовувати гру в напрямку освітньої і виховної мети;
- формування у студентів потреби до зміцнення здоров'я і фізичного вдосконалення;
- фізичне та спортивне вдосконалення студентів;
- оволодіння технічними прийомами і тактичними діями в спортивних іграх;
- набуття необхідних знань, навичок та вмінь з основ теорії, методики організації і проведення занять та спортивного тренування зі спортивних ігор;
- вивчення правил змагань та методики суддівства спортивних ігор.

Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)

Після вивчення спецкурсу „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” студент повинен:

вміти:

- проводити змагання та судити двосторонні навчальні ігри;
- складати документацію, що до проведення занять та організації змагань зі

спортивних ігор.

знати:

- правила змагань зі спортивних ігор;
- організацію та проведення змагань зі спортивних ігор;
- методику суддівства спортивних ігор;
- єдину суддівську термінологію і жести;

Викладання спецкурсу „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” здійснюються у формі практичних занять, виконання контрольних нормативів, самостійної роботи.

Оцінювання рівня знань студентів зі спецкурсу „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” відбувається відповідно до кредитно-трансферної форми організації навчально-виховного процесу. Студент може отримати 100 балів за такі види робіт: дві модульні контрольні роботи у формі тестування – 50 балів; виконання контрольних нормативів – 20 балів; виконання самостійної роботи – 10 балів; суддівство навчальних ігор – 20 балів.

Набуті у процесі вивчення спецкурсу „Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” практичні знання, уміння та навички, необхідні для успішної практичної діяльності зі школярами різного віку, раціональної організації їх вільного часу та впровадження здорового способу життя, студенти застосовують під час проходження педагогічної практики в загальноосвітніх навчальних закладах.

ВИСНОВОК. Таким чином, у навчально-науковому інституті фізичної культури та спорту МНУ імені В.О. Сухомлинського модернізація змісту підготовки, розвиток професійно важливих якостей, необхідних майбутньому учителю фізичної культури для організації спортивних ігор у педагогічній теорії та практиці, здійснюються у процесі реалізації педагогічного потенціалу таких навчальних дисциплін, як: “Футбол, міні-футбол та методика його викладання” – 90 год. (3 кредита), “Спортивні ігри та методика їх викладання” – 180 год. (6 кредитів), “Підвищення спортивної майстерності” – 780 год. (26 кредитів), спецкурс “Табірний збір з легкої атлетики та спортивних ігор” – 45 год. (1,5 кредита). В дослідженні обґрунтовано їх значення у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивних ігор у педагогічній теорії та практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект : монографія / О.І. Гура. – Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2006. – 332 с.

2. Железняк Ю.Д. Подготовка специалистов по физической культуре и спорту в системе педагогического образования / Ю.Д. Железняк // Теория и практика физической культуры. – 2002. – № 5. – С. 47–53.

3. Фазлеев Н.Ш. Проектирование и реализация компетентного ориентированного подхода к профессиональной подготовке педагога по физической культуре и спорта / Н.Ш. Фазлеев // Теория и практика физической культуры. – 2006. – № 7. – С. 68–77.

**Иванов В.И., Сосненко Е.П., Копчикова С.Г.
ВГНЗУ «Украинская медицинская стоматологическая академия» м.
Полтава**

ВИЗУАЛЬНЫЕ КАЧЕСТВА СПОРТИВНЫХ МЕСТ ЗАНЯТИЙ